

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM BOJOVÉHO POUŽITÍ VOJSKOVÉHO PROTILETADLOVÉHO DĚLOSTŘELECTVA A PROTILETADLOVÝCH DĚLOSTŘELECKÝCH ŘÍZENÝCH STŘEL V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Major Vladimír Sálík

V článku jsou rozebírány úkoly prostředků vojenské PVO, které bude nutno plnit v počátečním období války s přihlédnutím k opatřením, která je nutno provádět a uskutečňovat již v době míru. Úkoly prostředků vojenské PVO a zásady jejich bojového použití jsou rozebírány v závislosti na předpokládaných možných eventualitách charakteru počátečního období války v závislosti na opatřeních, která obránce uspěl nebo neuspěl provést. V práci je kladen důraz na rozbor důležitosti objektů, které v jednotlivých fázích počátečního období války bude nutno bránit s přihlédnutím k možnostem vojenské PVO při jejich zabezpečování na jednotlivých stupních velení.

Úloha nepřátelských prostředků vzdušného napadení v počátečním období války přímo určuje cíl a úkoly pro vlastní prostředky PVO. Před prostředky PVO bude v počátečním období války stát úkol rozhodnou a aktivní činností zmařit překvapivý úder nepřátelského letectva a bezpilotních prostředků vzdušného napadení nebo snížit jeho účinek, a tím zabezpečit nerušenou činnost zápolí při provádění příprav k odrazení nenadálého úderu nepřítele, tj. doplňování, mobilizace vojsk, soustřeďování sil a prostředků, nerušený provoz v průmyslových, hospodářských a spojovacích střediscích apod.

Již v době míru, a zvláště pak tehdy, když na podkladě získávaných zpráv a informací bude zjevné, že se nepřítel připravuje k ozbrojeným akcím, bude hlavním úkolem prostředků PVO zabránit nepříteli v provedení překvapivého úderu a provést co nejdříve základní opatření k zmenšení účinku jeho úderu. U vojenského PLD a PLDŘS bude nutno provést tato opatření:

- zabezpečit vysokou bojovou pohotovost prostředků PLD a PLDŘS v součinnosti s letectvem a prostředky PVOS k odrazení nepřátelských náletů;

- včas připravit a s maximálním utajením přesunout PLD a PLDŘS do plánovaných prostorů a skrytě zaujmout bojovou sestavu;

- zajistit vysokou účinnost bojového zabezpečení všech zasazených prostředků PVO (PAO, PCHO, maskování apod.);

- zabezpečit velení PLD a PLDŘS a součinnost s vlastním letectvem a prostředky PVOS;

- zabezpečit akceschopnost a účinnost průzkumných prostředků, zvláště radiolokační techniky; za tím účelem je nutné už v míru organizovat průzkum výhodných stanovišť radiolokátorů;

- včas vytvořit podmínky pro materiálně technické zabezpečení.

Vysokou bojovou pohotovostí vojenského PLD a PLDŘS k odrazení překvapivých úderů nutno rozumět kromě připravenosti svazků a útvarů PLD a PLDŘS k zaujetí palebných postavení po vyhlášení poplachu, také vše-

chna opatření, která umožní provést rychlý a utajený manévř a zabezpečí včasné bojové použití PLD a PLDRS při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení.

Úkolem vojenského PLD a PLDRS v období příprav a provedení nenadálého napadení nepřítelem bude

- znemožnit vzdušnému nepříteli, aby způsobil našim vojskům ztráty, ať už jsou v mírových posádkách, v prostorech shromaždišť, v prostorech soustředění nebo na osách přesunu;

- zabezpečit vojska při doplňování lidmi a materiálem;

- zabezpečit nerušenou činnost vojenského týlu a zabránit vzdušnému nepříteli v provádění vzdušných úderů na sklady munice a materiálu;

- v součinnosti s prostředky PVOS zabezpečit manévř vlastního letectva při jeho vyvádění zpod úderu a při vytváření podmínek pro předstížený úder vlastního letectva;

- bránit vojska při zaujímání krytu státních hranic;

- bránit před hromadnými a atomovými úderými vzdušného nepřítel vojska vedoucí boj s pozemním nepřítelem a zabezpečit přípravy a provedení protiztečí a protiúderů.

Tyto úkoly plní vojenské PLD a PLDRS v těsné součinnosti s vlastním letectvem a prostředky PVOS.

Přípravy nepřítel k nenadálému napadení v soudobých podmínkách nebude snadné odhalit. Je proto třeba, aby už v míru byla u prostředků PVO věnována maximální pozornost organizaci nepřetržitého a promyšleného průzkumu vzdušného prostoru. Zvláště v údobí před zahájením nepřátelských vzdušných úderů musí být kladen zvláštní důraz na systém radiolokačního průzkumu, který musí odhalit přibližování vzdušného nepřítel ještě na dalekých přístupech a umožnit

- vlastnímu letectvu včasný vzlet a zničení vzdušného útočníka ještě před provedením úderů;

- včasné aktivování vojenského PLD a PLDRS a všech ostatních pozemních prostředků PVO ke zničení vzdušného nepřítel na přístupech k bráněným objektům.

V počátečním období války může dojít k tomu, že nepřítel zahájí nenaďalé úderý letectvem a ZHN na obránce, který na válku není zcela připraven, přičemž jeho vojska při zahájení nenaďalých nepřátelských úderů jsou dosud v mírových posádkách.

Jak splní vojenské PLD a PLDRS svůj úkol v tomto případě, to bude především záviset na bojeschopnosti mírových útvarů a svazků PLD a PLDRS v stálých posádkách, neboť opatření k doplňování vojsk nebude možno okamžitě provést. Úkolem PLD a PLDRS v těchto případech bude vedle obrany důležitých vojenských týlových a komunikačních objektů

- bránit vojska, která budou do boje zasazována postupně tak, jak budou k dispozici v nejasné a rychle se měnící situaci;

- bránit předsunutá úderná uskupení, která povedou boj na důležitých komunikačních směrech s cílem nedovolit rychlé proniknutí nepřátelských úderných klínů do hloubky vlastního území;

- hlavními silami PLD a PLDRS bránit v hloubce rozmístěná vojska, která budou zaujímat výhodnou obrannou terénní čáru.

Bude-li válka zahájena tímto způsobem, bude na vojenské PLD a PLDRS kladen požadavek vysokých manévřovacích schopností, neboť nejasnost a

rychle se měnící situace budou vyžadovat účinnou protiletadlovou dělostřeleckou obranu vojsk a objektů, na něž bude v boji kladen důraz.

V počátečním období války může také dojít k tomu, že obránce na základě zjištěných příprav agrese provede řadu opatření, kromě jiných to, že skrytě doplní vojska, přesune je ze stálých posádek ke státním hranicím a skrytě jimi zaujme jejich obranu apod.

Úkolem vojskového PLD a PLDŘS v těchto případech bude

- bránit vojska v mírových posádkách při jejich doplňování a při mobilizaci;

- zabezpečit přesun vyváděných vojsk do prostorů shromaždišť a organizovat včasnou PLDO v prostorech shromaždišť;

- zabezpečit přesuny vojsk z mírových posádek a z prostorů shromaždišť do obranných úseků na státní hranici;

- bránit důležité objekty vojskového týlu, sklady munice, zásobovací základny apod.;

- hlavními silami PLD a PLDŘS bránit hlavní obranné uskupení vojsk, určené k obraně státních hranic, a vojska určená po doplnění k provedení manévru na ohrožené směry (k zaujetí obrany na důležitých obranných pásmech, k provedení protiúderů apod.);

- částí sil v součinnosti s prostředky PVOS zabezpečit manévr vlastního letectva při vyvádění zpod úderu.

K úspěšnému plnění úkolů PLD a PLDŘS je třeba včas provést veškerá mobilizační opatření, aby byly rychle postaveny další síly.

Při vyvádění vojsk z mírových posádek do prostorů shromaždišť se část sil protiletadlového dělostřelectva, a to zvláště plukovní a praporní PLD, zařazuje do pochodových proudů vševojskových útvarů a brání palbou z chodu vojska na pochodových osách. Stejný úkol plní toto malorážní protiletadlové dělostřelectvo i při vyvádění vojsk z mírových posádek přímo do obranných úseků na státní hranici nebo při přesunu z prostorů shromaždišť do obranných úseků na státní hranici. Divizní PLD bude zpravidla bránit vojska v prostorech shromaždišť, kde důraz obrany bude kladen především na pozemní dělostřelectvo a tankové útvary. Při vyvádění tohoto dělostřelectva do prostorů shromaždišť nebo do obranných úseků na státní hranici bude nutno, aby divizní PLD vedle včasného dosažení bojové pohotovosti k zabezpečení zaujetí palebných postavení vyváděného divizního dělostřelectva bránilo také částí sil přesun dělostřelectva na pochodových osách. Plukovní dělostřelecké skupiny pluků prvního sledu při zaujímání palebných postavení v obranných úsecích na státní hranici jsou bráněny systémem palby divizních protiletadlových dělostřeleckých skupin. Pokud svazky a útvary prvního sledu vysílají své předsunuté odřady, nejsou tyto odřady zpravidla žádným PLD zesilovány a protiletadlová dělostřelecká obrana předsunutých odřadů je organizována a prováděna jen organickým malorážním PLD. Divizní PLD většinou sil dosahuje bojové pohotovosti v prostorech shromaždišť nebo v prostorech obranných úseků na státní hranici ještě před příchodem vševojskových útvarů, aby tyto útvary již při příchodu do prostorů shromaždišť nebo obranných úseků byly bráněny před případnými údery ze vzduchu.

Organické armádní PLD brání při vyvádění vojsk hlavními silami armádní dělostřelectvo v prostorech shromaždišť, částí sil tankové svazky a VS armády. Bojové pohotovosti v uvedených prostorech dosahuje ještě

před příchodem bráněných objektů. Dále armádní PLD brání armádní dělostřelectvo při přesunu do obranných úseků a hlavními silami brání hlavní obranné uskupení vojsk armády.

Protiletadlové dělostřelectvo zálohy GŠ zaujímá palebná postavení

- v prostorech shromaždišť pozemního dělostřelectva zálohy GŠ a vševojskových svazků zálohy GŠ;

- k obraně důležitých úseků na pochodových osách, na kterých budou prováděny přesuny hlavních sil;

- k obraně důležitých vojskových skladů a základen;

- k zabezpečení manévru vlastního letectva při jeho vyvádění zpod úderu.

V některých případech může i armádní PLD plnit v omezeném časovém úseku některé z úkolů, které bude plnit PLD zálohy GŠ.

Protiletadlové dělostřelectvo zálohy GŠ dále podle vývoje situace bude provádět manévry ve prospěch objektů těch armád, do jejichž podřízenosti má přejít.

Protiletadlové dělostřelecké řízené střely budou v počátečním období války zaujímá palebná postavení

- k obraně důležitých uskupení vojsk, především tanků a dělostřelectva, rozmístěných v prostorech shromaždišť;

- k obraně hlavního uskupení vojsk zaujímajícího obranu na státní hranici a k obraně vojsk druhých sledů a záloh;

- k zabezpečení letištního manévru vlastního letectva při jeho vyvádění zpod úderu a při vytváření podmínek pro provedení předstízného úderu vlastního letectva. Bojová činnost protiletadlových dělostřeleckých řízených střel v tomto údobí musí být těsně skloubena s plánem vyvedení letectva zpod úderu;

- k obraně důležitých vojskových skladů a základen.

Veškeré vojskové PLD a PLDRS zaujímá při vyhlášení bojového poplachu palebná postavení s těmi počty osob a materiálu, které jsou v dané době k dispozici. Při vyhlášení bojového poplachu a při dosažení bojové pohotovosti PLD a PLDRS v těch nebo oněch prostorech je organizována a upřesňována součinnost se stíhacím letectvem a s protiletadlovými a radiotechnickými prostředky PVOS.

Při aktivování a vyvádění vojskového PLD a PLDRS nabývají také velkého významu otázky protiletadlového dělostřeleckého průzkumu vzdušného prostoru a v souladu s nimi i otázky organizace a řízení palby. Je proto nutno, aby útvary a svazky vojskového PLD a PLDRS okamžitě při aktivování obdržely nebo měly přímo ve svých plánech

- tabulku kódů pro identifikaci vlastního letectva;

- způsob udávání cílů;

- síťování hlásné služby;

- závěry o organizaci součinnosti s prostředky PVOS;

- frekvenci hlásné služby a radiotechnických prostředků PVO;

- směrnice pro opatření proti radiolokačnímu rušení nepřítelem.

Správně a hlavně včas organizovaný průzkum vzdušného prostoru prostředky vojskového PLD a PLDRS zabezpečí na jedné straně včasné získá-

ní a dodání zpráv o vzdušném nepříteli, na druhé straně zabrání prozrazení radiolokačního systému a prostorů soustředění vojsk.

Stejně důležitá otázka je i otázka zahájení palby prostředků PLD a PLDŘS. Nelze totiž vyloučit klamné a průzkumové akce vzdušného nepřítele vedené s cílem odhalit stupeň provedených opatření obránce. Nesprávně organizovaný radiolokační průzkum a předčasné zahájení palby prostředků PVO by mohlo umožnit nepříteli získat přesné zprávy o rozmístění armád i o dislokaci průmyslu i o dalších opatřeních zvyšujících obranyschopnost země. Správné vyhodnocování příznaků příprav agrese a provádění příslušných protiopatření je jednou z nejzávažnějších otázek počátečního období války. Zahájení palby prostředků PVO může být provedeno až se souhlasem hlavního velení.

V dalším období počátečního období války odpovídá činnost PLD a PLDŘS v základních rysech zásadám protiletadlové dělostřelecké obrany obranné operace, především obranné operace prováděné na široké frontě. Soustředěná činnost vzdušného nepřítele při podpoře boje pozemních vojsk bude při použití hromadných a atomových úderů směřovat především k tomu, aby naše vojska nestačila provést protiúder (protiútok). Vzdušný nepřítel se bude snažit rozbít vojska v dotyku a znemožnit soustředění a přesuny protiúderního uskupení na čáru zasazení a provedení protiúderu. Uskupení PLD a PLDŘS musí být v souhlase s rozhodnutím pro obranu řešeno tak, aby silami PLD a PLDŘS byla bráněna nejen vojska vedoucí boj v dotyku s nepřítelem, ale i protiúderné uskupení v prostorech soustředění, při přesunech na čáru zasazení a při vlastním provedení protiúderu. Spolehlivé zabezpečení přípravy a provedení protiúderu před atomovými a hromadnými údery vzdušného nepřítele dává záruku úspěšného splnění úkolů obranné operace.

Bude výhodné s přihlédnutím ke konkrétní situaci v období zaujímání obrany armády vyřešit rozdělení prostředků PLD a PLDŘS tak, aby dostatek prostředků spolehlivě bránil hlavní uskupení na směrech úderu nepřítele, aby část sil zabezpečila VS armády, popř. týlové a komunikační objekty, a aby v údobí protiúderu hlavní síly PLD a PLDŘS působily ve prospěch zabezpečení příprav a provedení protiúderu.

Vzhledem k tomu, že při nenadálém napadení nepřítelem budou rychlé svazky nepřítele zpravidla útočit na směrech, bude v obranné operaci armády nutno používat velmi často manévru PLD a PLDŘS na ohrožené směry. Je proto nutné, aby uskupení PLD a PLDŘS předvíдалo možnost tohoto manévru a aby manévr PLD, zvláště pak manévr PLDŘS, mohl být uskutečňován především z hloubky. Při možném tempu útoku nepřátelských svazků postupujících při nenadálém napadení s využitím atomových úderů nebude v řadě případů možno provádět včasný manévr PLD a PLDŘS z bcků a pasivních úseků fronty. Počáteční období války bude charakterizováno především nedostatkem prostředků a nízkými početními stavy. V počátečním období při vedení obranné operace armády v řadě případů bude nutno organizovat protiletadlovou dělostřeleckou obranu jen organickými prostředky.

Při vytváření bojových sestav a uskupení PLD a PLDŘS v obranné operaci armády v počátečním období války bude nutno volit uskupení PLD a PLDŘS tak, aby na rozhodujících směrech v rozhodujících údobích boje

bylo dosaženo maximálně možného počtu PLD hlavní a odpalovacích ramp PLDŘS na 1 km fronty.

Pro splnění úkolů stanovených protiúderem provádí PLD a PLDŘS hlavními silami manévry k zabezpečení vojsk při přípravách a přechodu do protiútoků.

V některých případech počátečního období války může dojít k tomu, že ohrožená strana podle příznaků agrese provede doplnění svých vojsk, vyvede je zpod úderu a přesune do prostoru soustředění, přičemž zabezpečí státní hranice jen slabými silami.

Se zahájením nepřátelských počátečních úderů spojených s přesuny vojsk útočníka zahájí přesun i vojska obránce, a to s cílem buď přehradit ohrožené směry, nebo zničit pozemní vojska nepřítele ve střetném sražení.

Vedle obrany důležitých týlových objektů budou v tomto případě počátečního období války prostředky vojskového PLD a PLDŘS

- hlavními silami bránit vojska při doplňování, při vyvádění zpod úderu, při přesunu do prostoru soustředění a v prostorech soustředění; dále zabezpečí hlavními silami přesun vojsk do prostoru střetného sražení s nepřítelem nebo do prostorů, kde bude zaujímana obrana k přehrazení důležitých směrů; většinou sil zabezpečí hlavní síly při vedení boje;

- částí sil (většinou jen organickým PLD vševojskových útvarů a svazků) bránit vojska zabezpečující státní hranici.

Přesuny hlavních sil na čáru střetnutí s nepřítelem bude nutno provádět v době, kdy nepřítel bude mít vzdušnou nadvládu a kdy se především předcházejícími údery bude snažit ztížit plánovaný manévr našich vojsk. Pro plánovaný manévr vojsk bude nutno zvláště pečlivě organizovat protiletadlovou dělostřeleckou obranu důležitých komunikačních uzlů na plánovaných osách přesunu.

Úspěch ve střetném sražení bude ve značné míře záviset na účinné protivzdušné obraně, jejíž nepřetržitost a účinnost může napomáhat tomu, aby úspěchu ve střetném sražení bylo možno využít k rychlému přechodu do protiútoků.

Závěrem je možno říci, že v soudobých podmínkách mezinárodní politické situace je možnost strategického překvapení objektivně dána. V počátečním období války bude mít mobilizační a bojová pohotovost vojsk rozhodující význam. Pro prostředky vojskové PVO tato skutečnost znamená, že je nutno všechny mírové úkoly plně řešit z hlediska udržení stálé bojové pohotovosti, neboť útvary a svazky vojskového PLD a PLDŘS budou plnit důležitý úkol při odražení nepřátelských vzdušných úderů, a to ještě dříve, než dosáhnou do boje pozemní vojska. Protivzdušná obrana vojsk a její pohotovost je právě v počátečním období války důležitým činitelem, který umožňuje zabezpečit obranu vojsk a objektů vojskového týlu před hromadnými a atomovými údery vzdušného nepřítele.